ՀԱՅԱՍՏԱՆ
STEPS ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆ, 2016
ԾԽԱԽՈՏԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ

ԱՀԿ STEPS հետազոտությունը ոչ վարակիչ հիվանդությունների (ՈՎՀ) ռիսկի գործոնների (ՌԳ) վերաբերյալ տվյալների հավաքագրման, վերլուծության և հրապարակման ստանդարտացված մեթոդ է: Գործիքի օգնությամբ հավաքագրվում են տվյալներ ՌԳ-ի գնահատման և ՈՎՀ-ի վերաբերյալ, որոնցով պայմանավորված է ՈՎՀ բեռը: Դրանց թվում են ծխախոտի օգտագործումը, ալկոհոլի վնասակար չարաշահումը, անառողջ սնունդը, անբավարար ֆիզիկական ակտիվությունը, մարմնի ավելցուկային քաշը և ճարպակալումը, զարկերակային բարձր ճնշումը և արյան մեջ քոլեսթերինի և գլյուկոզի բարձր մակարդակները, աղի օգտագործման օրական չափաքանակը:

STEPS հետազոտության տվյալները կարող են օգտագործվել երկրների կողմից՝ առանձին ՌԳ-ի նվազեցմանն ուղղված գլոբալ նպատակների իրականացման մոնիթորինգի նպատակով: STEPS հետազոտության ծխախոտի օգտագործման ցուցանիշները կարող են օգտագործվել ծխախոտի դեմ պայքարի գործող քաղաքականությունները, ծրագրերը գնահատելու և վերահսկելու նպատակով:*

ՀՀ-ում ՈՎՀ-ի ռիսկի գործոնների STEPS հետազոտությունն անցկացվել է 2016թ-ի սեպտեմբեր-դեկտեմբեր ժամանակահատվածում: Հետազոտությունն անցկացվել է 18-69 տարեկան բնակչության շրջանում: Տվյալ տարիքային խմբի համար ներկայացուցչական տվյալներ ստանալու նպատակով կիրառվել է կլաստերային ընտրանք: Հետազոտության աշխատանքներն իրականացվել և համակարգվել են ԱՀԿ-ի և ՀՀ ԱՆ ակադ. Ս. Ավդալբեկյանի անվան Առողջապահության ազգային ինստիտուտի կողմից: Հարցմանը մասնակցել է ընդհանուր թվով 2349 մարդ:

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿԵՏԵՐ

ԾԽԱԽՈՏԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ

- Տղամարդկանց 51.5%, կանանց 1.8%, հարցվածների ընդամենը 27.8% ներկայում օգտագործում են ծխախոտ:
- Տղամարդկանց 0.5%, կանանց 0.0% և ընդամենը 0.2% ներկայում օգտագործում են անծուխ ծխախոտ:

ԼՐԱՏՎԱՄԻՋՈՑՆԵՐ

- Տասից 4-ը լսել կամ տեսել են հակածխախոտային տեղեկատվություն հեռուստատեսությամբ կամ ռադիոյով:
- Ներկայում ծխող 10 մարդուց 3-ը մտածել են ծխելը դադարեցնելու մասին՝ ծխախոտի տուփի վրա փակցված նախազգուշացման տեքստը կարդալուց հետո:
- Տասից 2-ը տեսել են ծխախոտի իրացման/խրախուսման միջոցառում ծխախոտի վաճառքի կետում:
- Տասից 1-ը տեսել է ծխախոտի խրախուսմանն ուղղված միջոցառումներ:

ԴԱԴԱՐԵՑՈՒՄ

- Ներկայում ծխախոտ օգտագործող տասից 3-ը փորձել են դադարեցնել ծխելը վերջին 12 ամիսների ընթացքում:
- Ներկայում ծխախոտ օգտագործող տասից 3-ը ծխելը դադարեցնելու վերաբերյալ խորհրդատվություն են ստացել բուժաշխատողի կողմից վերջին 12 ամիսների ընթացքում:

ԾԽԱԽՈՏԻ ԵՐԿՐՈՐԴԱՅԻՆ ԾՈՒԽ

- 26.6%-ը ենթարկվում է ծխախոտի երկրորդային ծխի ազդեցությանը աշխատավայրում:
- 56.4%-ը ենթարկվում է ծխախոտի երկրորդային ծխի ազդեցությանը տանը:

ԷԿՈՆՈՄԻԿԱ

Գործարանային արտադրության ծխախոտի իրացման միջին ամսական ծախսը կազմում է 15,460 ՀՀ դրամ:

Այս տեղեկանքում ներկայացված տվյալները վերաբերում են միայն ծխախոտի օգտագործման առանձին ցուցանիշների: Հետազոտության շրջանակներում հավաքագրված ծխախոտի օգտագործման կամ ՈՎՀ-ի այլ ռիսկի գործոնների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկությունների համար տես ստորև աղբյուրները:

*Ծխախոտի օգտագործման վերաբերյալ հարցերը վերցվել են՝ Հարցումների անցկացման նպատակով ծխախոտի օգտագործման վերաբերյալ հարցաշարից (TQS): http://www.who.int/tobacco/publications/surveillance/tqs/en/

18-69 տարեկանների արդյունքներ	Ընդամենը % (95% ՎԻ)	Տղամարդ % (95% ՎԻ)	Կին % (95% ՎԻ)
Ծխախոտի օգտագործում			
Ներկայում ծխախոտ օգտագործողներ (ծխով և/կամ անծուխ)[1]			
Ներկայում ծխախոտ օգտագործողներ	**28.0 (25.3–30.6)**	**51.7 (47.5– 55.8)**	**1.8 (1.1– 2.5)**
Ներկայում ամեն օր ծխախոտ օգտագործողներ	**26.9 (24.4–29.5)**	**49.9 (45.7–54.1)**	**1.6 (1.0–2.3)**
Ներկայում ծխախոտի օգտագործում			
Ներկայում ծխախոտ օգտագործողներ	**27.9 (25.2–30.5)**	**51.5 (47.3–55.6)**	**1.8 (1.1–2.5)**
Ներկայում գլանակներ ծխողներ[2]	**26.2 (23.6–28.7)**	**48.5 (44.4–52.7)**	**1.7 (1.0–2.3)**
Ներկայում ամենօր ծխախոտ օգտագործողներ	**26.9 (24.4–29.4)**	**49.9 (45.7–54.1)**	**1.6 (1.0–2.3)**
Ներկայում ամեն օր գլանակ ծխողներ[2]	**25.3 (22.8–27.7)**	**46.8 (42.5–51.2)**	**1.6 (0.9–2.1)**
Ծխելն սկսելու միջին տարիքը (քանի տարեկանում)	**18.1 (17.7–18.5)**	**17.9 (17.5–18.3)**	**26.2 (22.1–29.4)**
Օրական օգտագործվող գլանակների միջին թիվը (ամեն օր ծխողների շրջանում)	**24.4 (23.1–25.7)**	**24.6 (23.3–26.0)**	**17.4 (11.7–23.0)**

1.Ծխողներ՝ծխախոտի ամենօրյա կամ ավելի հաճախակի օգտագործում:
2.Գործարանային արտադրության ծխախոտի գլանակներ և ձեռքով փաթաթված գլանակներ: Տեղայնացված է տվյալ երկրում կիրառվող ծխախոտային արտադրանքի այլ տեսակներին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ
STEPS ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆ, 2016
ԾԽԱԽՈՏԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ

18-69 տարեկանների արդյունքներ	Ընդամենը % (95% ՎԻ)	Տղամարդ % (95% ՎԻ)	Կին % (95% ՎԻ)
Ներկայում ծխախոտ չօգտագործողներ (ծխող և/կամ անծուխ)[1]			
Նախկինում ծխախոտ օգտագործածներ[3]	**7.9 (6.2–9.5)**	**14.2 (11.1–17.3)**	**0.9 (0.4–1.4)**
Նախկինում ծխախոտ ծխողներ[4]	**7.7 (6.1–9.3)**	**14.0 (10.9–17.1)**	**0.8 (0.3–1.2)**
Երբեք չեն օգտագործել	**64.2 (61.5–66.8)**	**34.1 (30.0–38.2)**	**97.3 (96.4–98.2)**
Ենթարկվում են երկրորդային ծխի ազդեցությանը			
Տանը ծխախոտի երկրորդային ծխի ազդեցությանը ենթարկվող չափահասներ*	**56.4 (52.2–60.5)**	**58.4 (52.3–64.5)**	**54.1 (50.4–57.8)**
Աշխատավայրում փակ տարածքում ծխախոտի երկրորդային ծխի ազդեցությանը ենթարկվող չափահասներ*	**26.6 (22.5–30.7)**	**31.8 (25.4–38.2)**	**20.6 (16.7–24.5)**
Ծխելը դադարեցնողներ			
Ներկայում ծխողներ, ովքեր փորձել են ծխելը դադարեցնել անցած 12 ամսվա ընթացքում	**34.5 (29.2–39.7)**	**34.0 (28.6–39.4)**	**47.8 (27.9–67.6)**
Ներկայում ծխողներ, ում բուժաշխատողը խորհուրդ է տվել ծխելը դադարեցնել անցած 12 ամսվա ընթացքում[5]	**29.5 (22.7–36.3)**	**29.2 (22.3–36.2)**	**39.0 (14.5–63.5)**
Առողջության համար վնասակարության մասին նախազգուշացումներ			
Ներկայում ծխողներ, ովքեր մտածել են ծխելը դադարեցնելու մասին՝ ծխախոտի տուփի վրա փակցված նախազգուշացումը կարդալուց հետո*	**28.3 (21.9–34.7)**	**28.4 (21.8–35.1)**	**22.1 (6.9–37.3)**
Չափահասներ, ովքեր տեսել են հակածխախոտային տեղեկատվություն հեռուստատեսությամբ*	**42.7 (39.2–46.1)**	**41.5 (36.5–46.6)**	**43.9 (40.2–47.6)**
Չափահասներ, ովքեր լսել են հակածխախոտային տեղեկատվություն ռադիոյով*	**8.9 (6.2–11.2)**	**10.6 (6.0–15.2)**	**6.9 (4.9–8.8)**
Չափահասներ, ովքեր տեսել են հակածխախոտային տեղեկատվություն թերթերում կամ ամսագրերում*	**24.9 (21.9–27.8)**	**23.8 (19.3–28.3)**	**26.0 (23.0–28.9)**
Ծխախոտի գովազդ կամ խրախուսում			
Չափահասներ, ովքեր ականատես են եղել ծխախոտի իրացման միջոցառումների դրանց վաճառքի կետերում*	**16.0 (12.9–19.0)**	**18.4 (13.0–23.7)**	**13.3 (11.0–15.6)**
Չափահասներ, ովքեր ականատես են եղել ծխախոտի խրախուսման որևէ միջոցառման*	**14.0 (11.2–16.7)**	**20.0 (15.2–24.7)**	**7.1 (5.4–8.8)**

Էկոնոմիկա	Տեղական արժույթով (ՀՀ դրամ)
Գործարանային արտադրության 20 գլանակի վրա միջինում ծախսված գումարը	**449.8(375.0–524.6)**
Գործարանային արտադրության ծխախոտի վրա միջինում ծախսված գումարը	**15460.0(12371.1–18548.8)**
Գործարանային արտադրության գլանակների 100 տուփի վրա կատարված ծախսը՝ որպես մեկ մարդու հաշվով ՀՆԱ տոկոսը (2016)[6]	**2.5%**

1.Ծխողներ՝ծխախոտի ամենօրյա կամ ավելի հաճախակի օգտագործում:
3.Ներկայում չօգտագործողներ:
4.Ներկայում չծխողներ:
5.Նրանց թվում, ովքեր օգտվել են բուժաշխատողի խորհրդատվությունից՝վերջին 12 ամսվա ընթացքում:
6. (ԱՎԾ, 2016թ):
* Վերջին 30 օրվա ընթացքում:

- Խրախուսման միջոցառումներից են՝ ծխախոտի նմուշների անվճար տրամադրումը, ծխախոտի ինքնարժեքով վաճառքը, ծխախոտի կտրոնների տրամադրումը, ծխախոտ գնելու դեպքում նվերներ տալը, ծխախոտի ապրանքանիշով կամ խորհրդանիշով հագուստի կամ այլ ապրանքների խրախուսումը փոստով:
- Հետազոտության շրջանակում չափահաս են համարվել 18-69 տարեկան անձինք:
- Տվյալները կշռվել են՝ հանրապետության տարածքում 18-69 տարեկան բոլոր կանանց և տղամարդկանց համար ներկայացուցչական լինելու նպատակով:
- Հետազոտության համար խորհրդատվական օգնություն ցուցաբերվել է ԱՀԿ-իկողմից:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել
ՀՀ-ում STEPS հետազոտության համակարգողներին՝
Ալեքսանդր Բազարչյան (info@nih.am)
Ծաղիկ Վարդանյան (tvardanyan@moh.am)
Դիանա Անդրեասյան (dandreasyan@nih.am)